naatide sorteerijana. Halb tervislik seisukord sundis teda aga varssi asuma Kaukaasiasse. Seal veetis ta ligi 2 a. Ülem-Linda eesti asunduses Suhhumi lähedal ja rändas siis, nõrga tervise ja aineliste raskuste tõttu mitmes kohas Lõuna-Venemaal peatudes, suure vaevaga 1918. a. suvel Moskvasse ja sealt Veliikie-Luki linna, kus ta väljaspool kooli hariduse alal tööle tahtis asuda; kuid 15. (10.?) VIII 1918 suri ta kohalikus taudibarakis. — U. kuulus kõige andelisemate jõudude hulka, kes Eestis Noor-Eesti päevil kunsti alal tegevusse astusid. Viletsate elutingimuste ja raskelt parandatava progresseeruva haiguse tõttu ei suutnud ta aga kaugeltki välja arendada oma võimeid ja täit jõudu pühendada loovale tegevusele. Ent ka see, mis ta korda saatnud, ei ole eesti kunsti arenemise seisukohalt tähtsuseta. Peale eelmainitud kahe näituse on U.-a teosed väljapanekutena esinenud veel 1. eesti kunsti ülevaatlikul näitusel Tallinnas 1919. a. *A. V.*

V, W.

VABARN, Anne, setu rahvalaulik, sünd. 22. XII 1877 Setumaal Peipsi rannal Võposlovo külas, astus 18-aastasena abiellu, asub praegu (1929) Tonakülas Värska lähedal, on mitmel puhul oma lauluimprovisatsioonidega esinenud laulu- ja rahvapidudel Tartus, Tallinnas j. m. Eestis. Tema loomingu senini kirjapandud osa on õige suur, ulatudes 1928. a. alguseks umb. 50 000 värsini. Tema laludest nimetatagu suurematena eeposi »Peko« (8500 värssi), »Suurõ' saja'« (5580 v.), »Ale« (11 000 v.). Et V. on täiesti lugemis- ja kirjaoskamatu, on tema loomingul eriliselt suur tähtsus eesti rahvaluule uurijaile

»Kodotulõ« (1925, A. O. Väisänen, lk. 23—36); Post. 1928, nr. 3 (P. Voolaine); E. Kirj. 1928, nr. 1 (*idem*); Sädemed 1927, nr. 11. *A. S-te.*

VABBE, Ado, maalikunstnik ja graafik, sünd. 8. III 1892 Tapal raudteeametniku pojana, sai üldhariduse Narva linnakoolis, õppis siis aa. 1908—09 dekoratsioonimaalimist Riias ning 1909—13 maalikunsti A. Ažbe kunstikoolis Münchenis, ühtlasi siin lähemalt kokku puutudes V. Kandinsky'ga, kellega läbikäimine ei jätnud mõjustamata tema kunstilist arenemist. V. kunstilised vaated kujunesid aga kindlamalt Itaalias, mida ta külastas futurismi elavamal tõusuajal aa. 1913—14, ja Venemaal — Peterburis ja Moskvas —, kus ta äärmiste kunstivoolude esindajatega, eriti Kulbin'iga, lähemas läbikäimises seistes töötas aa. 1915—17. Suvel 1917 asus V. Narva, oli seal 1 a. joonistamisõpetajaks Kreenholmi vabriku koolis, siirdus siis Eesti Vabadussõja puhkemisel Tallinna, kus töötas Haridusministeeriumi kunstikaitse toimkonnas ja joonistamise õpetajana J. Westholm'i eragümnaasiumis. Asunud 1919. a. Tartu, võttis ta seal osa kunstikooli »Pallase« asutamisest ja oli selles kuni 1926. a. sügiseni maalikunsti õpetajaks, edasi aga kooli direktoriks, mis kohal asub praegugi (1929). A. 1922 käis V. täiendusreisul Dresdenis ja 1924. a. Pariisis. — Oma mitmekesises ja arvuküllases toodangus esineb V. äärmiste kunstivoolude, esijoones futurismi ja ekspressionismi taotlejana, ilmutades akvarellis ja graafikas kõrgestiarenenud tehnilist oskust ja ärksat elutunnet, mis rajatud spontaansele liikumismuljete ja -rütmi edasiandmisele; märksa elutum ja teoretiseerivam on ta aga enamikus oma suurematest lõuenditest, mille käsitluses tundub olevat vähe otsekohest intuitsiooni ning koloriidis — vähe värskust. V. väljapaistvamate teostena nimetatagu pannoo »Itaalia« (1919), õlimaalid »Kahekesi« ja »Lõuna« (mõlem. 1923), akvarellid »Seine«, »St. Jacques'i torn«, »Kabaree stseen«, »Daam boaga« (kõik 1924), pannoo »Estoonia« teatrile (1926) ning dekoratsiooni kavandid E. Toller'i «Hinkemannile« (»Vanemuine«, 1925). Erilisi teeneid on V.-l raamatugraafikas, milles ta on loonud täitsa omapärase kaunistusstiili; tähelepandavad on ka tema kavandid tarbekunsti esemetele tekstiilis ja keraamikas, mis on teostatud peamiselt Tallinna ja Tartu kodukäsitöö ja tarbekunsti ateljeedes. Eesti kunstinäitustest on V. osa võtnud 1913. a. alates.

Isikl. j. m. saadud andmed. *A. V.*

WAHL, Heinrich, sünd. umb. a. 1735, toimis a. 1766 Pangodi kroonumõisa valitsejana, mis ametis teda mainitakse veel a. 1777, oli 1780—84 Vana-Nõo ja Vastse-Nõo mõisa rentnik ja peale selle veel Pangodi ja Kastolatsi kroonumõisa rentnik; suri a. 1795 Pangodis. — W. on senini eesti kirjandusloos tuntud pea eranditult tõlkeid sisaldava väikese luuletiskogu »Monned Laulud« (Tallinna, 1806) autorina. Kriitilisel järelekatsumisel osutub W.-i autorlus siiski problemaatiliseks. Nii sisaldab kogu vähemalt kaks luuletise tõlget, »Ühhel emmal laulda, omma last immetades« ja »Kurwa meelt jahhutada«, O. R. v. Holtz'ilt (vt.) ning ühe, »Ühhe perrenaese hommiko-laul«, R. J. Winkler'ilt (vt.). Seepärast tuleb küsimuse lõplik lahendus esialul lahtiseks jätta kuni uute faktiliste andmete leidmiseni.

Beise I, 289; M. Jürgens, Ramatute nimmekirri, ehk Katalog (1864), lk. 20;